

Deteksjon av hvitvasking

Martin Jullum
Seniorforsker
Norsk Regnesentral

Analysesamling Skatteetaten, 15.11.23

Agenda

Forskningssenteret BigInsight

Hvitvasking: Hva, hvordan og hvorfor?

Prosjekt 1: Maskinlæring for deteksjon av mistenkelige transaksjoner

Prosjekt 2: GNN for deteksjon av hvitvaskere

Journal of

**Money Laundering
Control**

**Detecting money laundering
transactions with
machine learning**

Martin Jullum, Anders Løland and Ragnar Bang Huseby
Norwegian Computing Center, Oslo, Norway, and

Geir Ånonsen and Johannes Lorentzen
DNB, Oslo, Norway

Finding Money Launderers Using Heterogeneous Graph
Neural Networks

Fredrik Johannessen^{*1} and Martin Jullum^{†2}

¹DNB, P.O. Box 1600, Sentrum, NO-0021 Oslo, Norway

²Norwegian Computing Center, P.O. Box 114, Blindern, NO-0314 Oslo, Norway

Forskningsssenteret BigInsight

UiO : Universitetet i Oslo

UNIVERSITETET I BERGEN

Skatteetaten

Gjensidige

BigInsight
2015 – 2023

100 mill. fra
NFR + 50 mill.
fra partnerne

INNOVATION OBJECTIVES

Personalised
marketing

Personalised
health and
patient safety

Personalised
fraud
detection

Sensor
systems

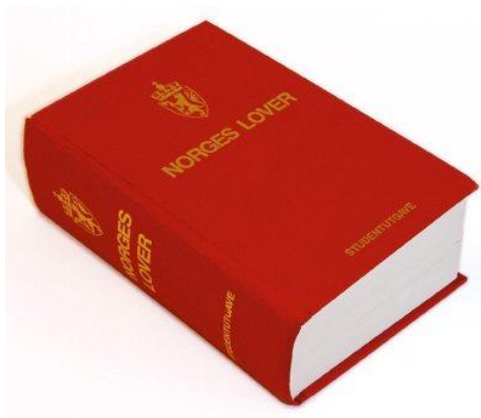
Forecasting
power
systems

Explaining AI

Hvitvasking

Hva, hvordan og hvorfor?

Hvitvasking

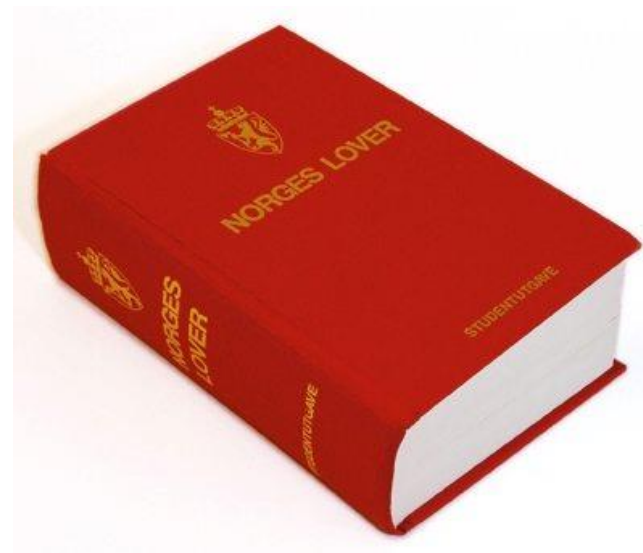
- ▶ Å få penger fra kriminell aktivitet til å se lovlig ut
- ▶ Eksempler
  - Kjøpe antikviteter med skitne penger – presenter som loftsfunn – selg lovlig
  - Inkluder midler fra kriminell aktivitet i egen lovlig virksomhet

Hvitvasking

- ▶ Å få penger fra kriminell aktivitet til å se lovlig ut
- ▶ Eksempler
  - Kjøpe antikviteter med skitne penger – presenter som loftsfunn – selg lovlig
  - Inkluder midler fra kriminell aktivitet i egen lovlig virksomhet

- ▶ Hvitvaskingsloven: Alle finansielle foretak er pålagt å rapportere mistenkelige transaksjoner til Økokrim

Hvorfor er (anti-)hvitvask viktig?

 REUTERS
BUSINESS NEWS

MARCH 19, 2020 / 8:14 PM / 5 MONTHS AGO

Sweden
over E

The Guardian

Standard Chartered fined \$1.1bn for
money-laundering and sanctions
breaches

FINANCE

FORTUNE

A Money-Laundering
Scandal

...ion fine

ABC

Justice and Crime

ing Mega-
d the CEO
t Bank

Prosjekt 1: Maskinlæring for deteksjon av mistenkelige transaksjoner

dmlc
XGBoost

Journal of

**Money Laundering
Control**

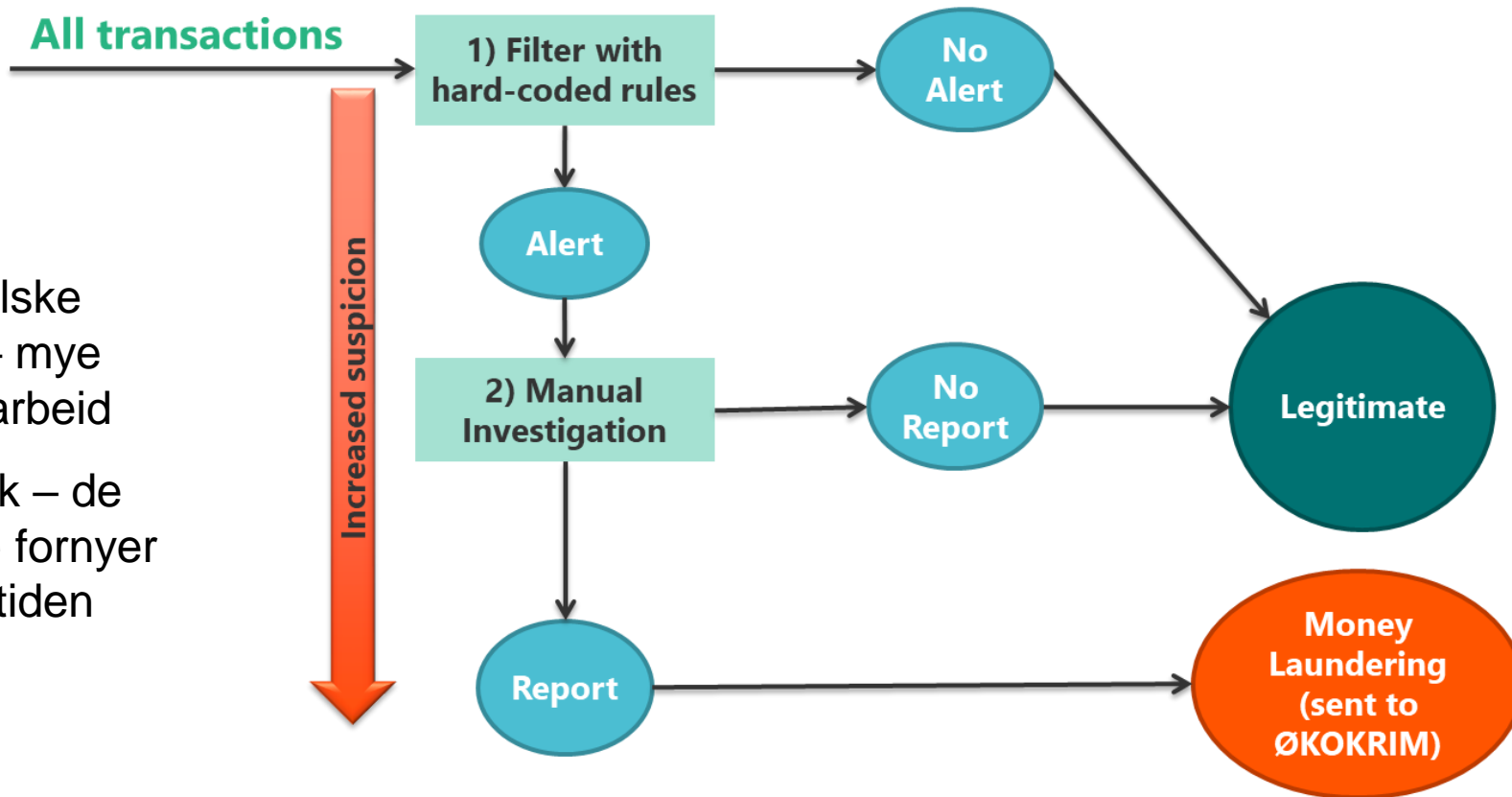
**Detecting money laundering
transactions with
machine learning**

Martin Jullum, Anders Løland and Ragnar Bang Huseby
Norwegian Computing Center, Oslo, Norway, and

Geir Ånonsen and Johannes Lorentzen
DNB, Oslo, Norway

Typisk hvitvaskingssystem

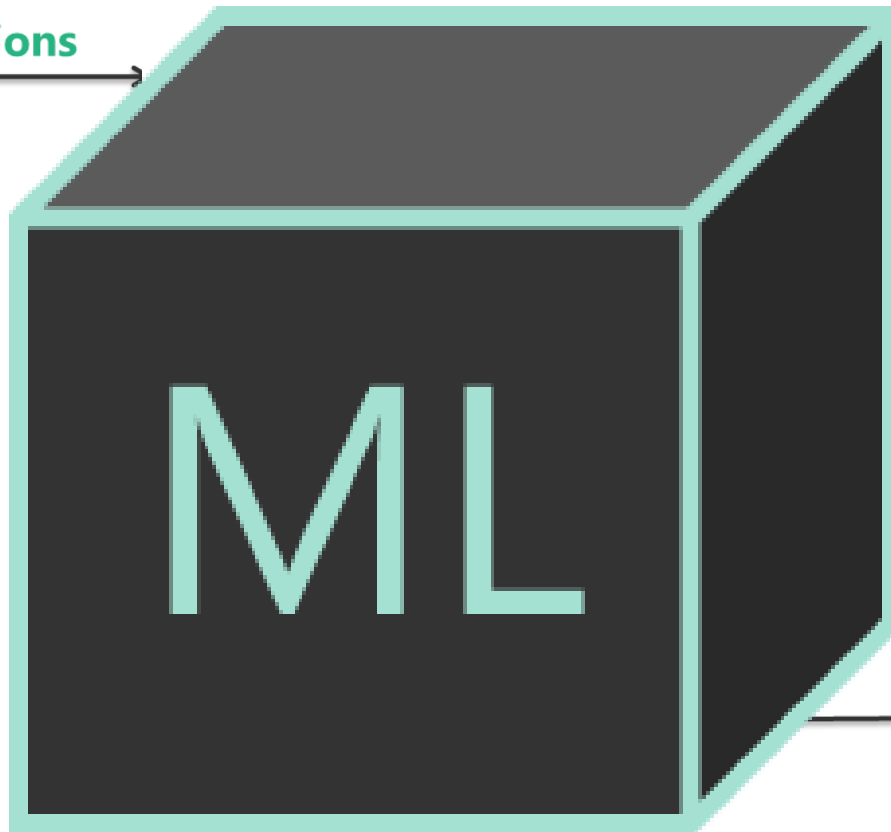

Svakheter

- Mange falske positive – mye manuelt arbeid
- For statisk – de kriminelle fornyer seg hele tiden

Vår “løsning”

All transactions

Legitimate

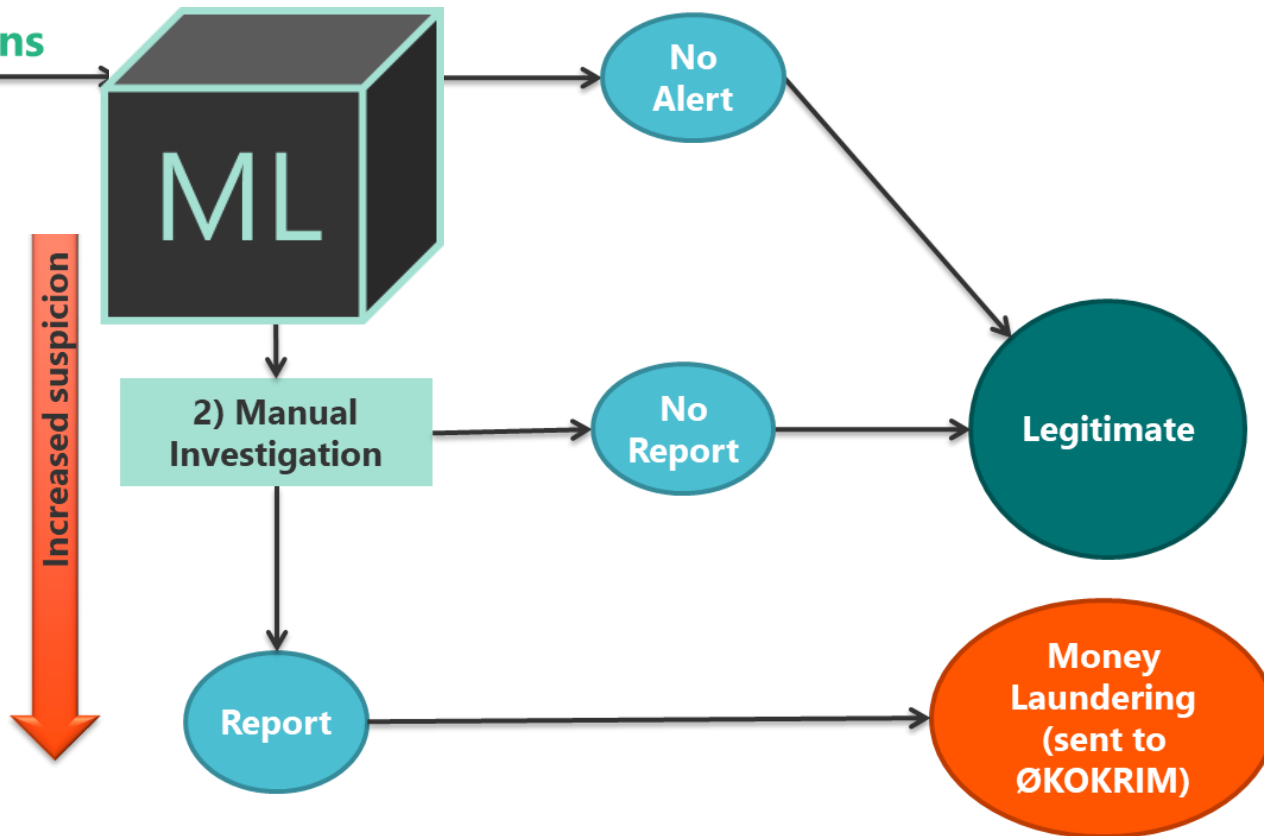
Money
Laundering
(sent to
ØKOKRIM)

- Bytt ut hvitvaskingssystemet med en maskinlæringsmodell
- Typer data
  - transaksjons-historikk
  - kundedata
  - alarmer
  - manuelle saker

Vår “løsning”

Mer realistisk oppsett!

All transactions

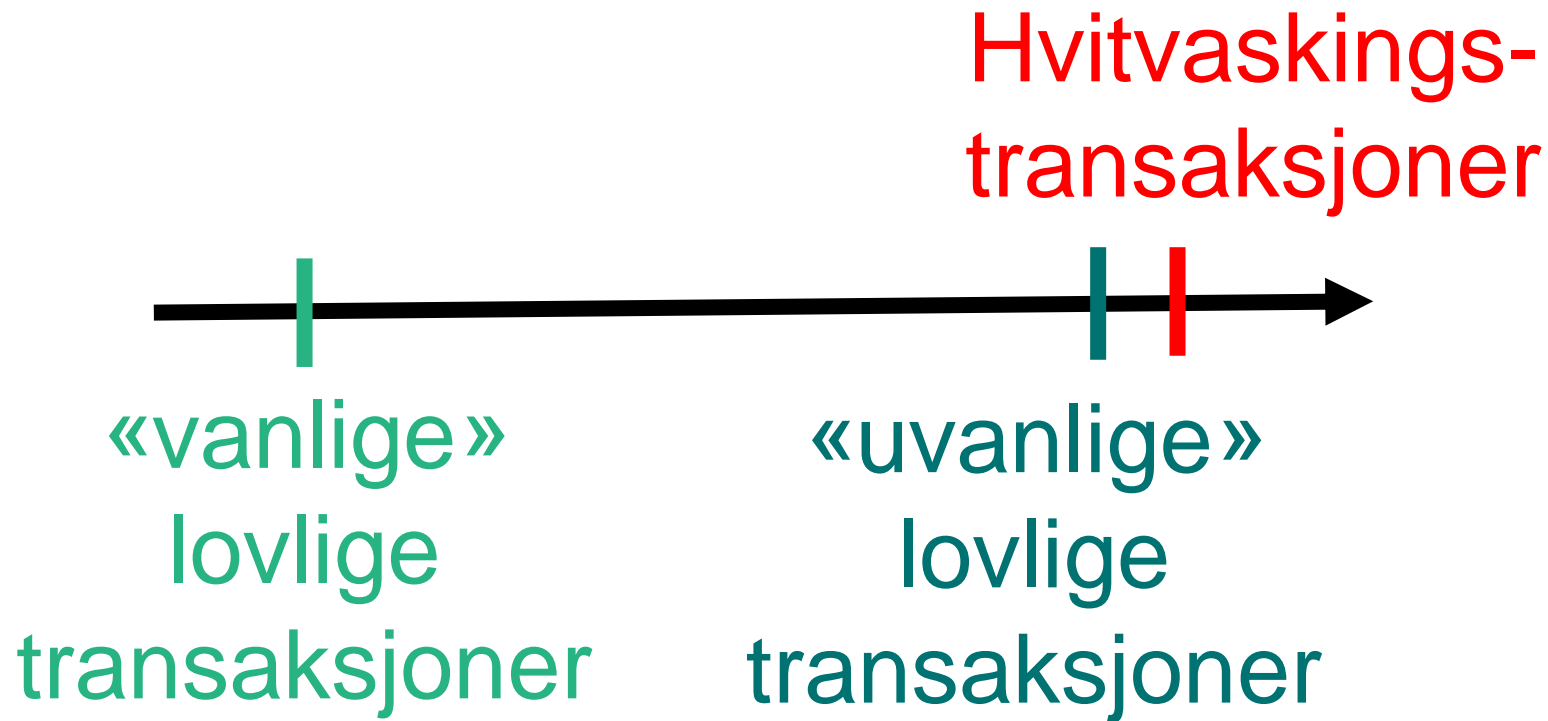

► Bytt ut
hvitvaskingssystemet
med en
maskinlæringsmodell

► Typer data

- transaksjons-
historikk
- kundedata
- alarmer
- manuelle saker

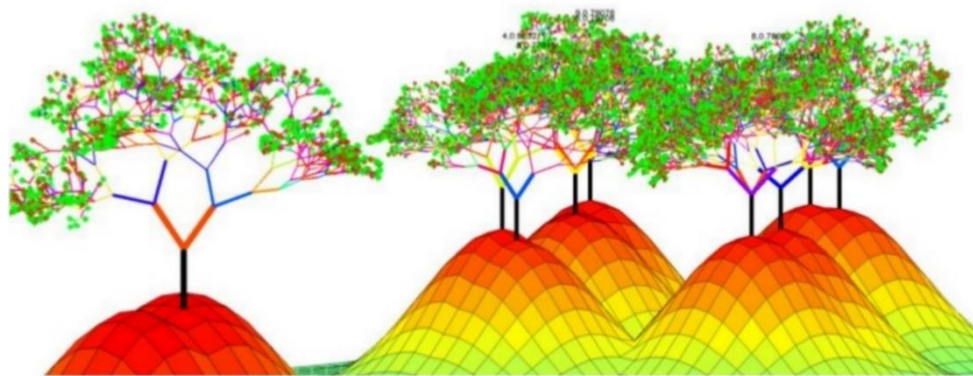
Er dette så vanskelig da?

Modellering

- Binær respons (Y): Transaksjon sendt til Økokrim (Ja = 1, nei = 0)
- Vil predikere $P(Y = 1 | \text{data relatert til aktuell transaksjon})$
- State of the art: **Gradient boosting** machines (GBM)
- **XGBoost** – veldig effektiv og fleksibel implementering av GBM basert på tre-modeller

dmlc
XGBoost

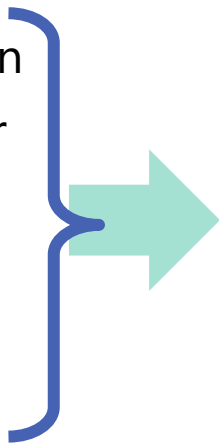

Transformerings av rådata (feature engineering)

XGBoost krever numeriske tabelldata som input!

Typer input data

- Spesifikk info om aktuell transaksjon
- Bakgrunnsinfo om sender/mottaker
- Sender/mottakers transaksjonshistorikk
- Tidligere rapporterte transaksjoner fra sender/mottaker

Y	X1	X2	X3	X4	X5	X6
1	0,453406	0,992838	0,734389	0,159918	0,397515	0,949952
0	0,274	0,654207	0,169886	0,493841	0,407112	0,939789
0	0,741897	0,855005	0,585788	0,366456	0,365123	0,57955
1	0,488119	0,465754	0,716517	0,493048	0,855049	0,632114
0	0,134458	0,762057	0,848194	0,098779	0,872603	0,063026
0	0,531914	0,998817	0,808215	0,060721	0,716595	0,35374
0	0,341509	0,8398	0,637808	0,48304	0,279987	0,730286
0	0,530306	0,463271	0,338713	0,986781	0,925251	0,272484
1	0,864123	0,652763	0,689599	0,080937	0,990294	0,364736
0	0,106812	0,900351	0,450224	0,143815	0,593244	0,020764

1716 kolonner (features)

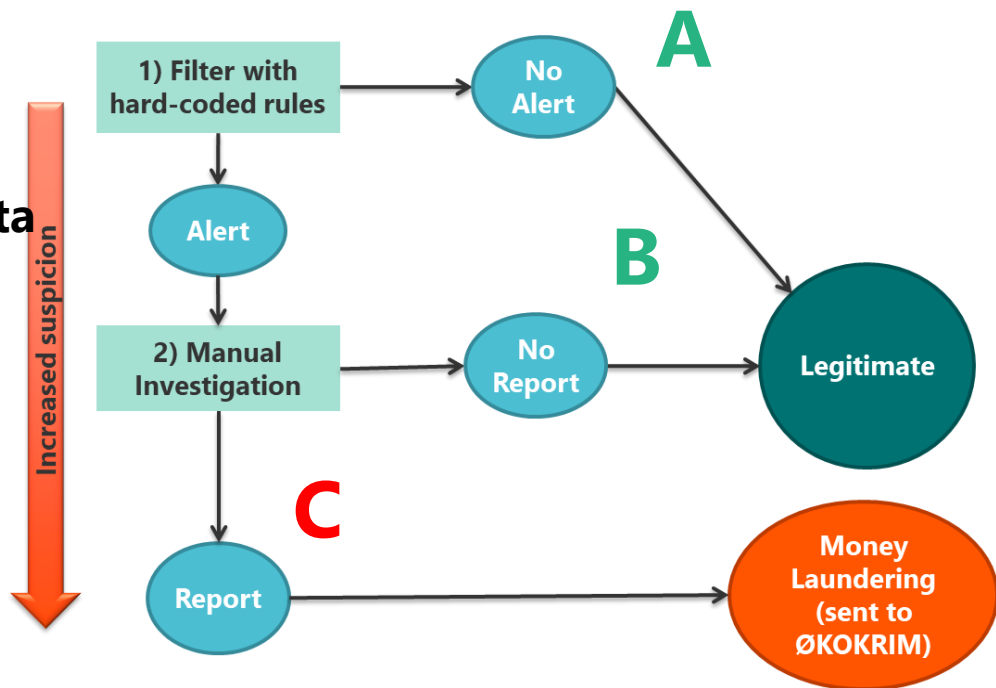
Dataraffinering

2 år med modellerbare transaksjonsdata

- Alle transaksjoner som leder til
  - Rapportering (C)
  - Alarm, men ikke rapportering (B)
- Et tilfeldig utvalg normale transaksjoner (A)

Dataraffinering

- Valgte #A = #B
- Kun én transaksjon fra hver manuelle inspeksjon (2)
- Ingen transaksjoner fra samme sender/mottaker to etterfølgende dager

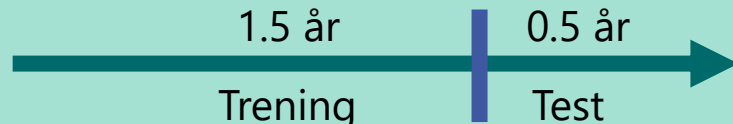
Trening, testing og modellering

Modellering

- 10-fold kryssvalidering
- Stoppekriterium (# boosting-iterasjoner): AUC
- Tuning: Tilfeldig + iterativt gridsøk
- Trening på GPU
- Endelig modell brukt til prediksjon på testdata:

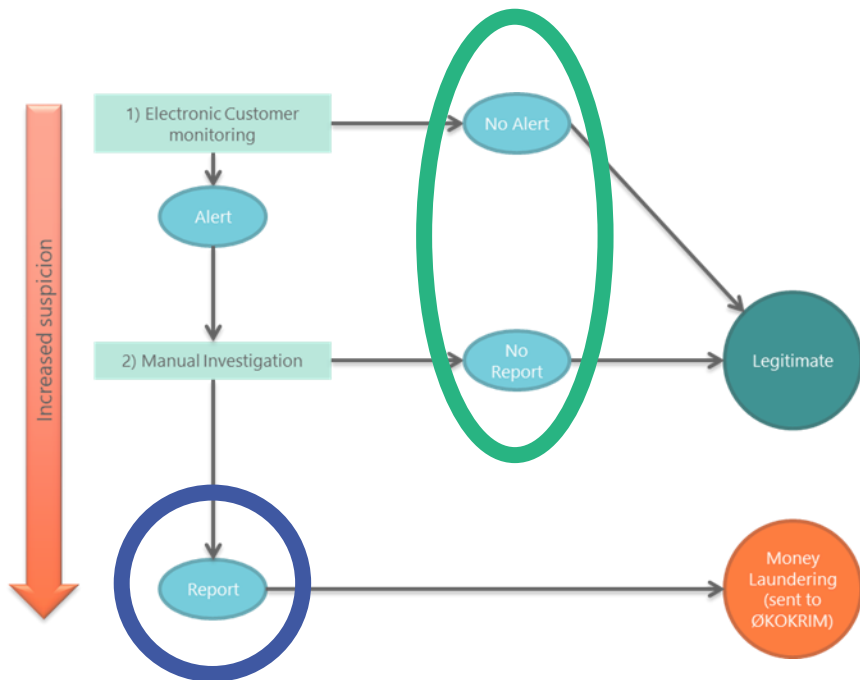
$$\hat{f}(x_{\text{test}}) = \frac{1}{10} \sum_{i=1}^{10} \hat{f}_{cv,-i}(x_{\text{test}})$$

Out-of-time testing

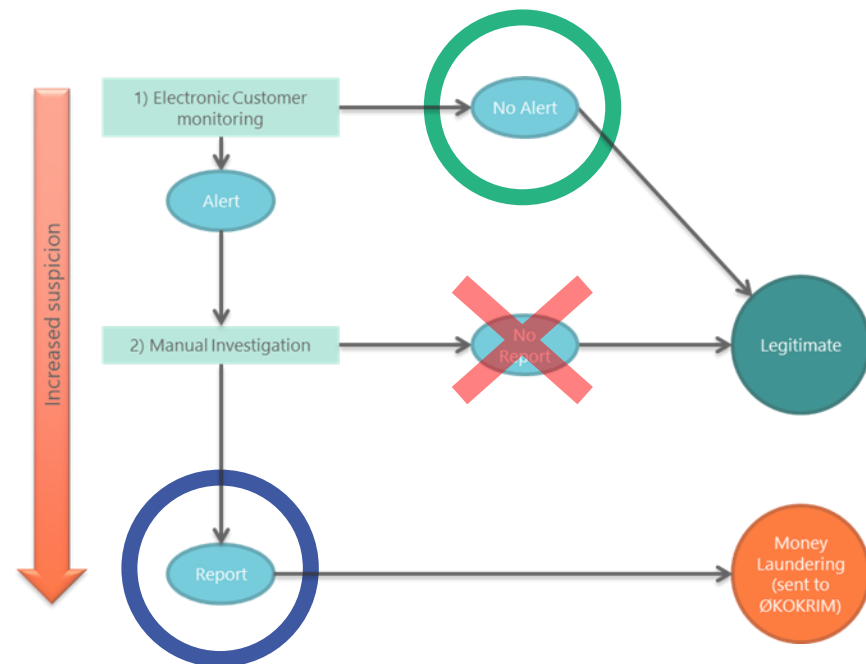

2 treningsscenarier

Alle datatyper

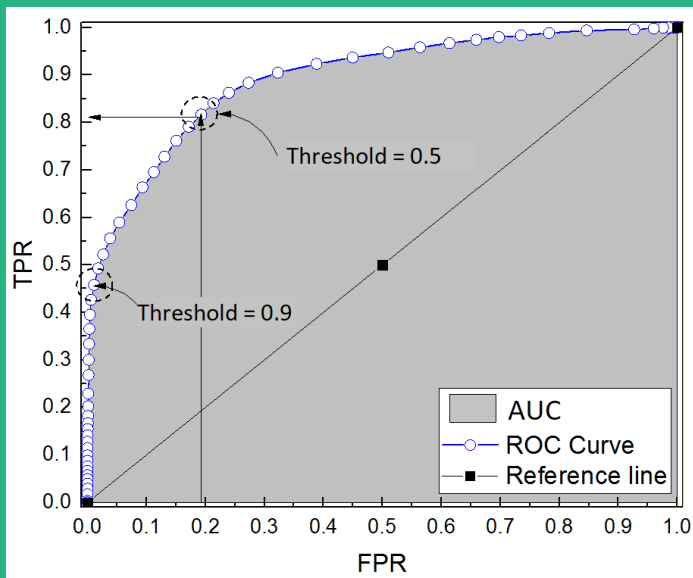

Uten urapporterte transaksjoner

Evaluering av scenariene

Rangering:
AUC

Sannsynligheter:
Brier score

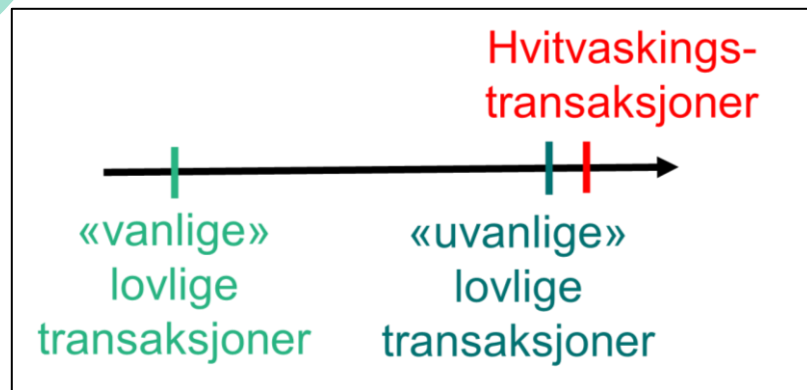
$$\frac{1}{n_{\text{test}}} \sum_{i=1}^{n_{\text{test}}} (y_i - \hat{p}_i)^2$$

Sammenligning av scenarier

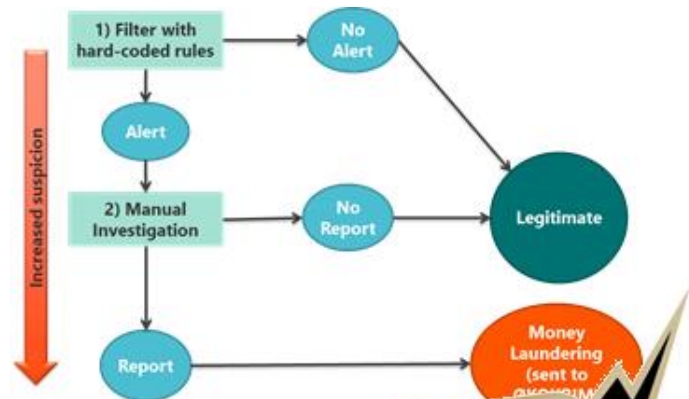
	Alle datatyper	Uten urapporterte transaksjoner
AUC	0.907	0.852
Brier	0.025	0.340

MYE bedre!

ML vs dagens AML system

- Vanskelig å sammenligne
- **PPP = Proportion of Positive Predictions:**
Andel transaksjoner som må kontrolleres for å finne 95% av de rapporterte transaksjonene

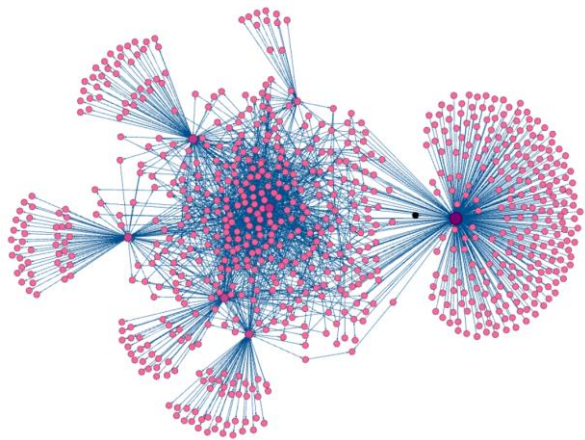

	ML (alle datatyper)	Dagens system
PPP	31.5 %	48.9 %

Begrensninger

- ▶ Vi bruker egentlig ikke **transaksjonsnettverket**
  - **Hvem** du sender/mottar penger til/fra
- ▶ Informasjon fra sosiale/profesjonelle nettverk blir ikke utnyttet
- ▶ Mange variabler – vanskeligere å sette i produksjon
- ▶ Modellen lærer kun fra det som allerede er rapportert

Prosjekt 2: GNN for deteksjon av hvitvaskere

Finding Money Launderers Using Heterogeneous Graph
Neural Networks

Fredrik Johannessen^{*1} and Martin Jullum^{†2}

¹DNB, P.O. Box 1600, Sentrum, NO-0021 Oslo, Norway

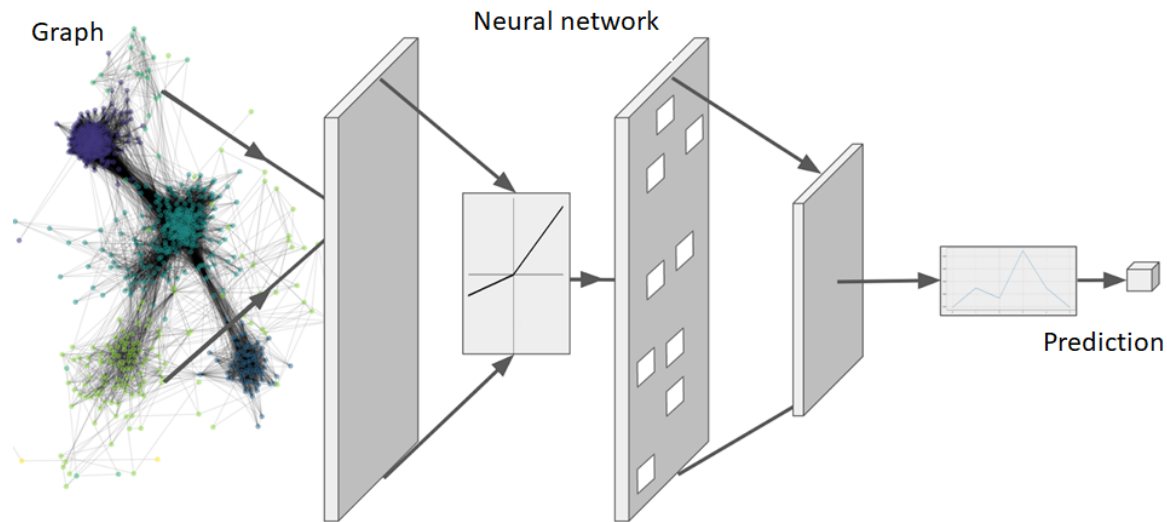
²Norwegian Computing Center, P.O. Box 114, Blindern, NO-0314 Oslo, Norway

PyG

Bakgrunn

- ▶ GNN: Graph Neural Network
  - Klasse metoder som bygger prediktive modeller direkte på grafdata
- ▶ Prosjektet startet som en masteroppgave

Department of Mathematics
University of Oslo

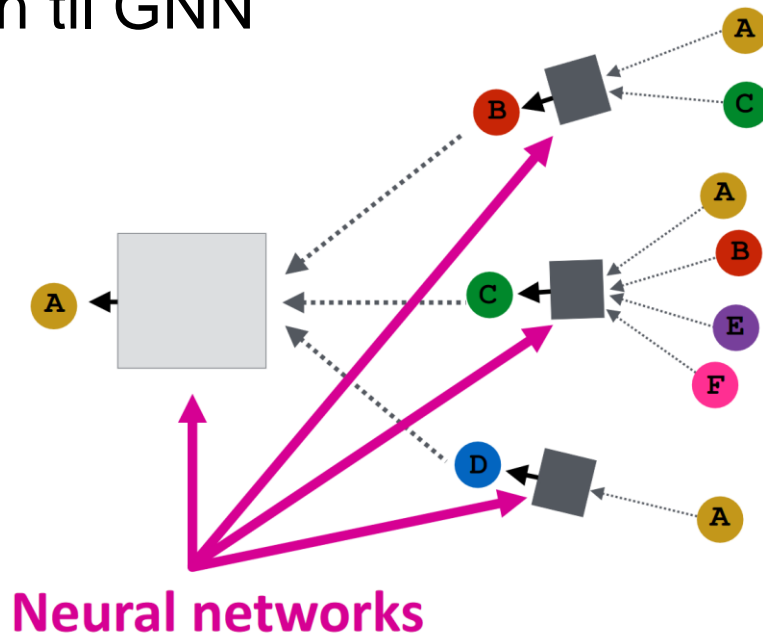
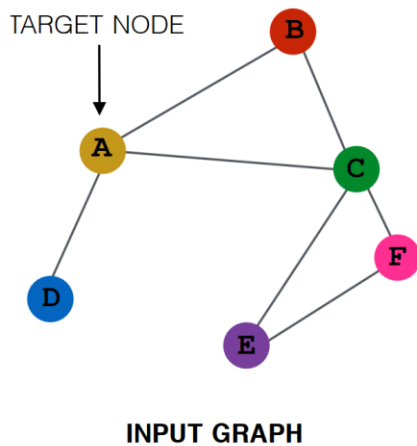
**Finding Money Launderers
Using Heterogeneous Graph
Neural Networks**

Fredrik Johannessen
Master's Thesis, Spring 2022

Message passing

- Message passing er kjerneideen til GNN

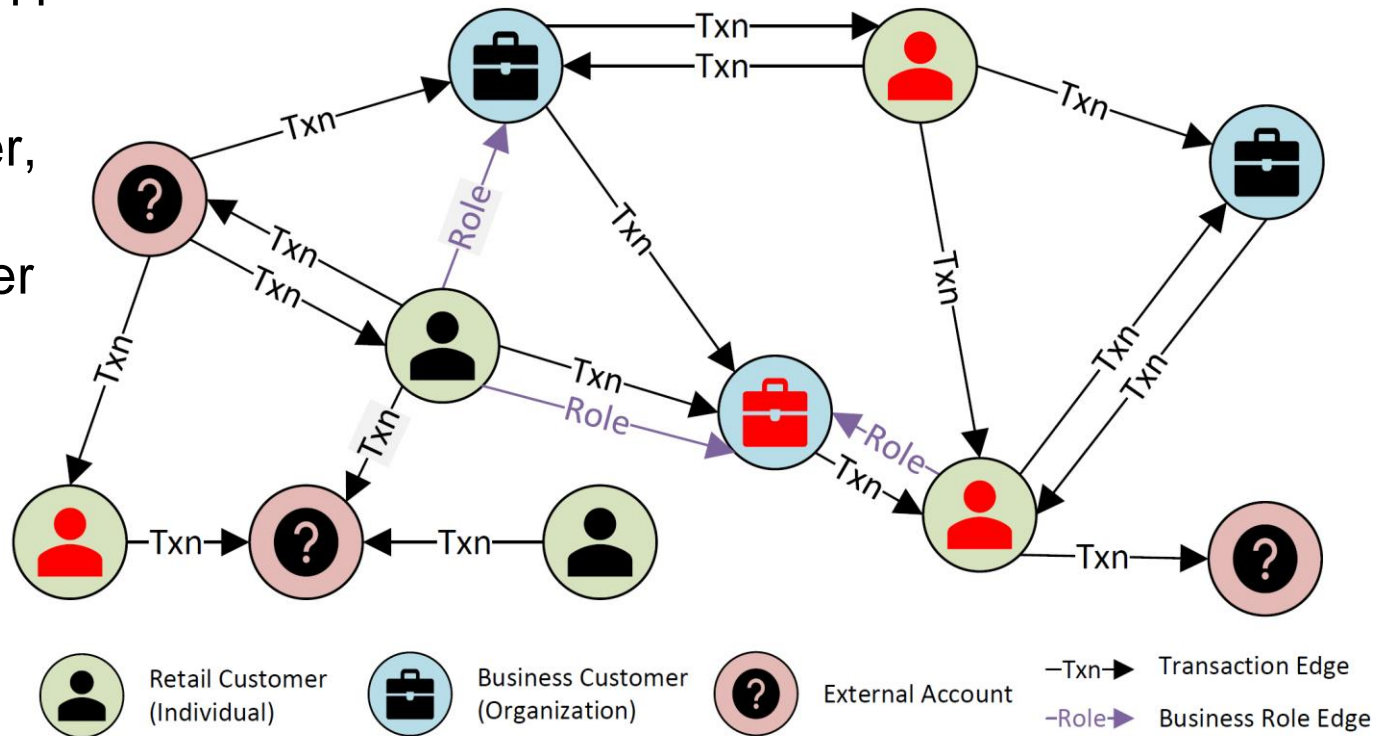

- Aggregeringsparametere deles på tvers av noder – tillater generalisering til nye noder

Vårt hvitvaskingsnettverk

Grafen er heterogen i både

- **Noder:** individer, bedrifter, eksterne kontoer
- **Kanter:** transaksjoner, roller

5 millioner noder
9 millioner kanter

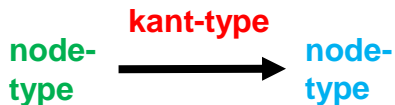
Eksisterende GNN-rammeverk

- ▶ De fleste metodene er utviklet for homogene grafer (GCN, GraphSage, GAT, ...)
- ▶ R-GCN (Schlichtkrull et al., 2018) er en utvidelse av GCN som håndterer flere kanttyper
  - Bruker én message passing funksjon per kanttype
  - Håndterer **ikke** flere node-typer
  - Håndterer **ikke** forklaringsvariabler for kantene
- ▶ MPNN (Gilmer et al., 2017) er et rammeverk som forrener mange homogene GNN-metoder

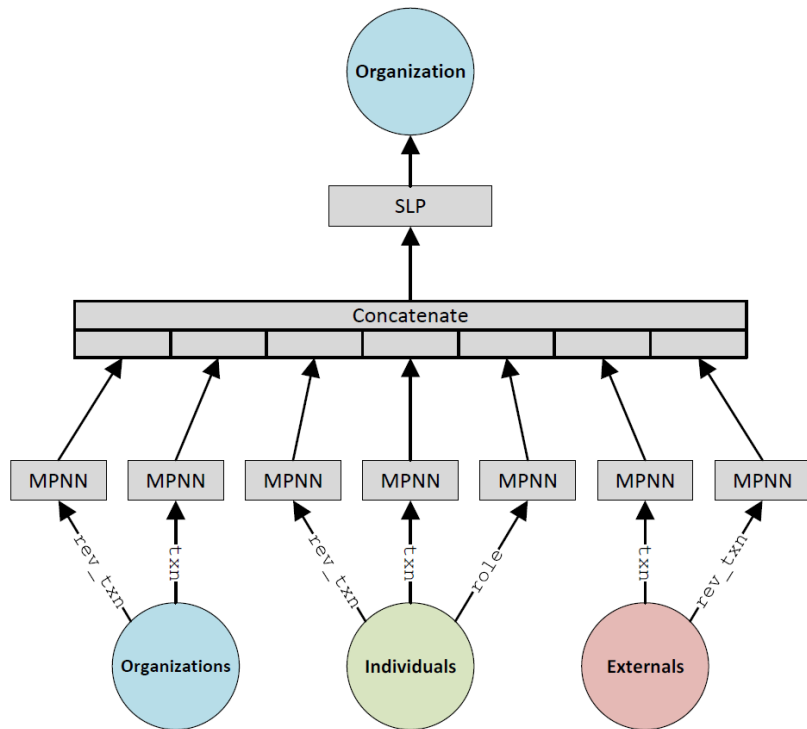
Vår modell: H-MPNN

► **H-MPNN:** Utvider MPNN til å håndtere heterogene grafer:

- En MPNN-modell per kombinasjon av

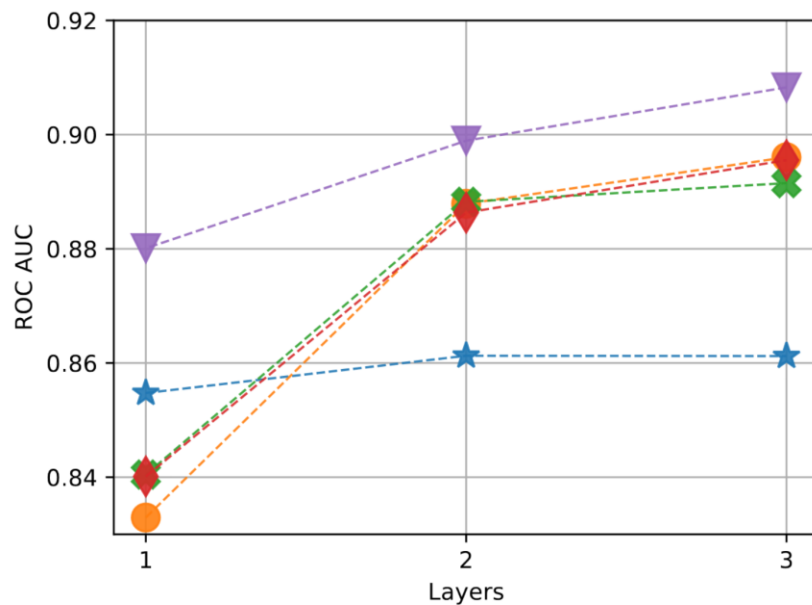
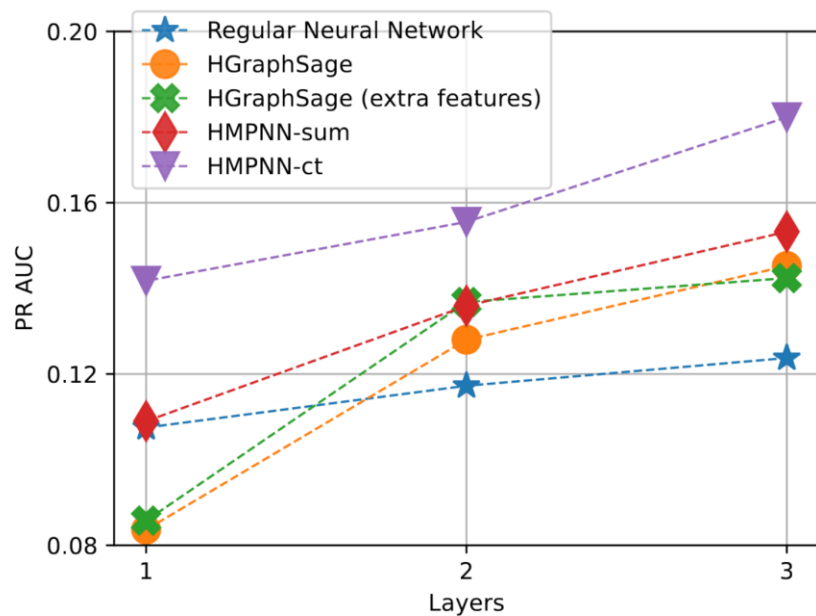

- 2 alternativer for aggregering til endelig embedding:
  - Sum av MPNN-embeddings
  - Trener ekstra SLP-lag med alle MPNN-embeddings som input

PyG

Resultater

Takk for oppmerksomheten

Martin Jullum – martinjullum.com – jullum@nr.no